

1 Kas tõendeid on võimalik koguda videokonverentsi teel kas taotleva liikmesriigi kohtu osalemisel või otse asjaomase liikmesriigi kohtu poolt? Kui jah, millised riiklikke menetlusi ja õigusakte kohaldatakse?

Jah, tõendeid on võimalik koguda videokonverentsi teel. EL Nõukogu määruses 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades on sätestatud õigus nõuda videokonverentsi kasutamist art 10 lg-s 4. Samuti on võimalik videokonverentsi kasutamine määruse art 17 alusel tõendite kogumise korral; keskasutus või pädev asutus soodustavad sidetehnoloogia, sh videokonverentsi kasutamist. Eesti kohtutel on olemas vajalikud seadmed videokonverentsi korraldamiseks. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS, internetist leitav [siit](#)) § 15 lg 6 kohaselt kohaldatakse Euroopa Liidu liikmesriigi kohtu taotlusel Eestis abi osutamisele tõendite kogumiseks TsMS-is sätestatud niivõrd, kuivõrd EL Nõukogu määruses 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades sätestatust ei tulene teisiti. TsMS § 15 lg 5 kohaselt osutab Eesti kohus välisriigi kohtu taotlusel abi menetlustoimingu tegemiseks, kui taotletav menetlustoiming kuulub Eesti seaduse kohaselt Eesti kohtu pädevusse ega ole seadusega keelatud ja kui teisiti ei tulene seadusest ega välislepingust. Menetlustoimingut võib teha ka välisriigi õiguse kohaselt, kui see on vajalik menetluseks välisriigis ja sellega ei kahjustata menetlusosaliste huve. Menetluskonverentsi teel peetavat istungit reguleerib tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 350. Eriregulatsiooni ega piiranguid määruse 1206/2001 alusel videokonverentsi korraldamise kohta, sh menetluskonverentsi korraldamise kohta määruse art 17 alusel taotleva liikmesriigi kohtu poolt otse, loodud ei ole.

2 Kas esineb piiranguid isikute ringi suhtes, keda võib videokonverentsi teel küsitleda – näiteks, kas videokonverentsi teel võib küsitleda vaid tunnistajaid või ka eksperte ja osalisi?

TsMS § 350 lg 1 kohaselt on menetluskonverentsina peetaval kohtuistungil võimalik menetlusosalisel teha reaajas menetlustoiminguid, st ta võib anda vande all seletuse või hagita menetluses seletuse, mis ei ole antud vande all; lõike 2 kohaselt võib menetluskonverentsi teel kuulata üle ka tunnistaja või eksperdi.

Seega võib menetluskonverentsi teel menetlusosaline anda vande all seletuse või hagita menetluses seletuse, mis ei ole antud vande all; samuti võib üldiselt menetluskonverentsi teel kuulata üle ka tunnistaja või eksperdi.

3 Kas esineb piiranguid tõendite liikide suhtes, mida võib videokonverentsi teel koguda?

Vaata vastust eelmisele küsimusele.

4 Kas esineb piiranguid selle suhtes, kus tuleks isikut videokonverentsi teel küsitleda – st kas küsitlemine peab toimuma kohtus?

TsMS § 350 lg 1 kohaselt võib kohus korraldada istungi menetluskonverentsina sellisel, et menetlusosalisel või tema esindajal või nõustajal on võimalik viibida istungi ajal muus kohas ja teha sealt reaajas menetlustoiminguid.

Seega võib kohus korraldada menetluskonverentsi sellisel, et küsitlemiseks ei pea viibima kohtus.

5 Kas videokonverentsi teel peetavaid ülekuulamisi tohib salvestada? Kui jah, kas selline võimalus on loodud?

Jah, kohtuistungeid võib salvestada. Salvestamine toimub TsMS §-s 52 või TsMS §-s 42 sätestatud korras. Kohtutes kasutatav kaugülekuulamise tehnika võimaldab ülekuulamiste TsMS § 52 alusel salvestamist

6 Mis keeles tuleb ülekuulamine läbi viia: kui taotlused tehakse artiklite 10–12 kohaselt; ja kui tõendeid kogutakse vahetult artikli 17 kohaselt?

TsMS § 32 lg 1 kohaselt toimub Eestis kohtumenetlus ja kohtu asjaajamine eesti keeles. TsMS § 32 lg 2 kohaselt kohtuistung ja muud menetlustoimingud protokollitakse eesti keeles. Kohus võib istungil võõrkeeles antud ütlused või seletused märkida protokollis lisaks nende sisu eestikeelsele tõlkele ka nende esitamise keeles, kui see on vajalik ütluse või seletuse sisu täpseks edastamiseks. Eesti tsiviilkohtumenetluse seadustikus puudub eriregulatsioon EL Nõukogu määruses 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades alusel teise liikmesriigi kohtu taotlusel ütluste või seletuse võtmise keelerežiimi, sh art 17 alusel tõendite kogumise keelerežiimi kohta.

7 Kui vajatakse tõlke, kes vastutab nende leidmise eest mõlemat liiki ülekuulamiste puhul ja kus peaks olema tõlkide asukoht?

TsMS § 34 lg 1 kohaselt juhul, kui menetlusosaline ei valda eesti keelt ja tal ei ole menetluses esindajat, kaasab kohus tema taotlusel või omal algatusel menetlusse võimaluse korral tõlgi. Tõlki ei pea kaasama, kui menetlusosalise avaldused on kohtule ja teistele menetlusosalistele arusaadavad. Kui kohtul ei ole võimalik tõlki viivitamata kaasata, teeb ta määruse, millega kohustab tõlki vajavat menetlusosalist leidma endale tõlgi või eesti keelt oskava esindaja kohtu määratud tähtaja jooksul (TsMS § 34 lg 2). Määrus alusel tõendite kogumisel kasutatava tõlgi asukoha kohta Eesti tsiviilkohtumenetluse seadustikus eriregulatsiooni ei ole.

8 Millist menetlust kohaldatakse ülekuulamise korraldamiseks ja isiku teavitamiseks küsitlemise aja ja koha kohta? Kui palju aega tuleks ette näha ülekuulamise kuupäevast teavitamiseks, et isik saaks ülekuulamise toimumisest piisavalt vara teada?

TsMS § 343 lg 1 kohaselt toimetab kohtuistung toimimise ajast ja kohast teavitamiseks kohus menetlusosalistele ja teistele isikutele, kes tuleb kohtuistungile kutsuda kätte kohtukutsed. TsMS § 343 lg 2 kohaselt peab kutse kättetoimetamise ja istungipäeva vahele jääma vähemalt kümme päeva. Menetlusosaliste nõusolekul võib tähtaeg olla ka lühem.

9 Millised on videokonverentsi kasutamise kulud ja kuidas neid tasutakse?

Määruse 1206/2001 alusel tõendite kogumise kulud reguleerib määruse art 18. TsMS § 15 lg 4 kohaselt ei kata taotluse esitanud kohus menetlustoimingu kulud. Menetlustoimingu teinud kohus esitab andmed kulude kohta taotluse esitanud kohtule ja need loetakse menetletava asja kuludeks. Tõendi saamise kulud kui asja läbivaatamise kulud tasutakse TsMS § 148 lg 1 järgi. TsMS § 148 lg 1 kohaselt tasub asja läbivaatamise kulud kohtu määratud ulatuses ette menetlusosaline, kes esitas taotluse, millega kulud kaasnevad, kui kohus ei määra teisiti. Kui taotluse on esitanud mõlemad pooled või kui tunnistajad ja eksperdid kutsutakse välja või vaatlus tehakse kohtu algatusel, tasuvad pooled kulud võrdselt. Videokonverentsi seadmed on kohtutes olemas ja kohtu videokonverentsi seadmete kasutamise kulud kaasneda ei tohiks.

10 Kas on nõudeid selle tagamiseks, et otse taotleva kohtu poolt küsitletavat isikut teavitatakse sellest, et see toimub vabatahtlikkuse alusel?

Taotleva kohtu poolt otse küsitlemise vabatahtlikkusest teavitamisel kohaldatakse art 17 lg-t 2.

11 Millist menetlust kasutatakse küsitletava isiku identiteedi kontrollimiseks?

TsMS § 347 lg 2 p 1 kohaselt teeb kohus kohtuistungil alguses kindlaks selle, kes väljakutsutud isikutest on kohtuistungile ilmunud ja nende isikusamasuse. Täpsemat reeglit tsiviilkohtumenetluse seadustik isikusamasuse kontrollimiseks kohtuistungil ette ei näe. Kohtul tuleb veenduda väljakutsustud isiku isikusamasuses. Selleks kontrollib kohus nt väljakutsustud isiku pildiga isikut tõendavat dokumenti. Videokonverentsi teel osaleva isikusamasust on võimalik tuvastada näiteks varem kohtule esitatud dokumendi koopiaga.

12 Millised on kohaldatavad vande andmise nõuded ja millist teavet vajab taotleval kohus, kui artikli 17 kohase tõendite otsese kogumise raames nõutakse vande andmist?

TsMS § 269 lg 2 kohaselt annab menetlusosaline enne ütluste andmist järgmise vande:

«Mina, (nimi), kinnitan oma au ja südametunnistuse kohaselt, et avaldan asja kohta kogu tõe, midagi varjamata, lisamata või muutmata.» Menetlusosaline annab vande suuliselt ja kirjutab vandetekstile alla.

TsMS § 36 lg 1 kohaselt annab isik, kes ei valda eesti keelt, vande keeles, mida ta valdab; lõike 2 kohaselt allkirjastatakse eestikeelne vande tekst, mis on enne vahetult isikule tõlgitud.

TsMS § 262 lg 1 teise lause kohaselt selgitab kohus tunnistajale, enne kui tunnistaja annab ütlusi, tunnistaja kohustust rääkida tõtt ja TsMS §-de 256–259 sisu. TsMS § 303 lg 5 kohaselt kohaldatakse eksperdile tunnistaja ülekuulamise kohta sätestatud. Muud eksperti kui kohtueksperti või riiklikult tunnustatud eksperti hoiatatakse enne eksperdiarvamuse andmist vastutusest teadvalt vale eksperdiarvamuse andmise eest ja võetakse selle kohta allkiri kohtu protokollile või hoiatuse tekstile. Allkirjastatud hoiatus edastatakse kohtule koos eksperdiarvamusega.

13 Mida on tehtud selle tagamiseks, et videokonverentsi toimumise asukohas on kontaktisik, kellega taotleval kohus saab suhelda, ja et ülekuulamise päeval on kohal ka isik, kes seab videokonverentsi seadmed töökorra ja tegeleb võimalike tehniliste probleemidega?

TsMS § 350 lg 3 kohaselt peab menetluskonverentsina korraldatud kohtuistungil olema tehniliselt turvaliselt tagatud kõigi menetlusosaliste õigus esitada avaldusi ja taotlusi ning võtta seisukoht teiste menetlusosaliste avalduste ja taotluste suhtes, samuti muud kohtuistungil tingimused nii pildi kui heli reaalajas ülekandmisel eemaloleva menetlusosalise juurest kohtule ja vastupidi.

Igas kohtus on kohapealse IT-spetsialistina tööl Registrate ja Infosüsteemide Keskuse töötaja, kes tagab videokonverentsi seadmete töökorra ning tegeleb tehniliste probleemide lahendamiseega.

14 Millist lisateavet taotlevalt kohtult nõutakse?

Nõutavad andmed nähtuvad taotluse vormist. Täiendavalt nõutavate andmete iseloom sõltub konkreetse kohtuasja asjaoludest.

Viimati uuendatud: 25/07/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.